

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1138

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 1001

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SC - 01 : Classical Sociological Tradition

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 250 words. **[10]**

- a) Discuss emergence of sociology.
- b) Explain the limitations of classical theory with reference to race and colonialism.

Q2) Answer any one of the following question within 250 words. **[10]**

- a) Explain Marxian conception of Base and Superstructure.
- b) Examine Durkheim's theory of suicide.

Q3) Answer any one of the following question within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate dialectical materialism.
- b) Explain forms of religion given by Durkheim.

Q4) Answer any one of the following question within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate Weber's theory of protestant ethics and spirit of capitalism.
- b) Explain Weber's methodology in the context of verstehen.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two in 100 words.

[10]

- a) Social facts
- b) Alienation
- c) Social action
- d) Types of authority

Total No. of Questions : 5]

P1138

[5207] - 1001
M.A. (Semester - I)
SOCIOLOGY
SC - 01 : Classical Sociological Tradition
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) समाजशास्त्राच्या उदयाची चर्चा करा.
ब) वंश आणि वसाहतवादाच्या संदर्भात अभिजात सिद्धान्ताच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) मार्क्स ची अधिसंरचना व अधोसंरचनेची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) डुर्खीम च्या आत्महत्याविषयक सिद्धान्ताचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) द्वंद्वत्मक भौतिकवादाचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
ब) डुर्खीमचे धर्माचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) वेबरच्या प्रोटेस्टंट तत्त्वे व भांडवलशाहीचा उदय सिद्धान्ताचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
ब) अंतर्बोध संदर्भात वेबरचे पद्धतीशास्त्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) सामाजिक तथ्य
- ब) परात्मता
- क) सामाजिक क्रिया
- ड) अधिकाराचे प्रकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1139

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 1002

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

Sociology of India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss formation of Sociology in India with reference to Colonialism and Anthropology.
- b) Describe the changing nature of villages in India.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine Ranajit Guha's Subaltern perspective to the study of Indian society.
- b) Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's Non Brahmin approach to study Indian society.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Elaborate on the Sociology from the marginal partners.
- b) Discuss the contribution of Leela Dube to the Feminist approach to study Indian society

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the debate on understanding modernity in India.
- b) Write an essay on changing nature of caste in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Crisis in Indian Sociology
- b) Concept of Tradition
- c) Nature of household in India
- d) Definition of tribe

Total No. of Questions : 5]

P1139

[5207] - 1002
M.A. (Semester - I)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
Sociology of India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**
अ) वसाहतवाद आणि मानवशास्त्राच्या पार्श्वभूमीवर भारतातील समाजशास्त्राची जडणघडण याची चर्चा करा.
ब) भारतातील खेड्यांच्या बदलत्या स्वरूपाचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**
अ) भारतीय समाजाच्या अभ्यासातील रणजित गुहा यांच्या वंचित दृष्टीकोणाचे परिक्षण करा.
ब) भारतीय समाजाच्या अभ्यासातील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या ब्राम्हणेतर दृष्टीकोनाचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**
अ) सीमान्त घटकांचे समाजशास्त्र विशद करा.
ब) भारतीय समाजाच्या अभ्यासातील स्त्रीवादी दृष्टीकोनाला लिला दुबे यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**
अ) भारतातील आधुनिकतेच्या आकलनावरील चर्चा स्पष्ट करा.
ब) 'भारतातील जातींचे बदलते स्वरूप' यावर निबंध लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) भारतीय समाजशास्त्रातील अरिष्टे / संकटे
- ब) परंपरेची संकल्पना
- क) भारतातील घरदाराचे स्वरूप
- ड) जमातीची व्याख्या

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1140

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 1003

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 01 : Agrarian Society in India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine the features of tribal and peasant society.
- b) Explain the consequences of colonial land settlement in India.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the nature of Panchayati Raj and decentralization of power.
- b) Write on Telangana and Teebhaga Movements.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Describe functional approach to the study of peasant society.
- b) Explain Asiatic mode of production in detail.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically examine the success and failure of Community Development Programme.
- b) Analyse the impact of neo-liberal policies on agrarian society.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following with in 100 words.

[10]

- a) Marxist approach to study peasant society
- b) MGNREGS
- c) Shetkari Sanghtana
- d) Urban bias and neglect of the rural

Total No. of Questions : 5]

P1140

[5207] - 1003
M.A. (Semester - I)
SOCIOLOGY
SO - 01 : Agrarian Society in India
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) आदिवासी आणि कृषक समाजाच्या वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) वसाहतवादी जमीनधारणेचे भारतावरील परीणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पंचायती राज्यच्या स्वरूपाची आणि सत्ता विकेंद्रीकरणाची चर्चा करा.
ब) तेलंगणा आणि तिभागा चळवळींवर लिहा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) कृषक समाजाच्या अध्ययनासाठीच्या कार्यवादी दृष्टिकोनाची चर्चा करा.
ब) अशियायी उत्पादन पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) समुदाय विकास कार्यक्रमाचे यश आणि अपयशाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
ब) कृषि समाजावरील नव उदारवादी धोरणांचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) कृषक समाजाच्या अध्ययनासाठीचा मार्क्सवादी दृष्टिकोन
- ब) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना
- क) शेतकरी संघटना
- ड) नागरी पूर्वग्रह आणि दुर्लक्षित खेडी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1141

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 1004

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 02 : Sociology of Social Movements

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate the relationship between social movements and social change.
- b) Critically examine structural - functional approach to the study of social movement.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss women's movement in India.
- b) Analyse the challenges posed by globalization to social movements.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Define social movement elucidate the characteristics of social movements
- b) Explain Marxist approach to the study of social movement.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Describe the environmental movement in India with special reference to its ideological base and leadership.
- b) Write on relationship between state and social movements in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following with in 100 word .each. **[10]**

- a) Difference between Reformative and Revolutionary movements
- b) Resource mobilization Theory
- c) Labour Movement
- d) Role of civil society in social movements

Total No. of Questions : 5]

P1141

[5207] - 1004

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 02 : Sociology of Social Movements

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सामाजिक चळवळ आणि सामाजिक परिवर्तन यांच्यामधील संबंधाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
ब) सामाजिक चळवळीच्या अध्ययनासाठीच्या सरंचनात्मक - प्रकार्यवादी दृष्टिकोनाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतातील स्त्रीचळवळीची चर्चा करा.
ब) सामाजिक चळवळीपुढे जागतिकीकरणाने निर्माण केलेल्या आव्हानांचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सामाजिक चळवळीची व्याख्या लिहा. सामाजिक चळवळीची वैशिष्ट्ये विशद करा.
ब) सामाजिक चळवळीच्या अध्ययनासाठीचा मार्क्सवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) विचारप्रणाली आधार आणि नेतृत्वाच्या संदर्भात भारतातील पर्यावरणीय चळवळीचे वर्णन करा.
ब) भारतातील राज्यसंस्था आणि सामाजिक चळवळींचे संबंध लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनावर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) सुधारणात्मक आणि क्रांतीकारक चळवळीमधील फरक
- ब) संसाधन गतिशिलता सिद्धांत
- क) कामगार चळवळ
- ड) सामाजिक चळवळींमध्ये नागरी समाजाची भूमिका

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1142

[Total No. of Pages : 3

[5207] - 1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 03 : Political Sociology

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Foucault's contribution to Political Sociology.
- b) Define Political Sociology and explain its nature and scope.

Q2) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Explain salient features of Dalit politics.
- b) Critically evaluate Marx's views on State.

Q3) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the impact of Hindutva politics on Indian State.
- b) Discuss salient features of social movements.

Q4) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Explain Gramsci's views on hegemony.
- b) Evaluate role of civil society in globalised world.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) Sociological definition of authority
- b) Concept of social exclusion
- c) Gender and politics
- d) New social movements

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P1142

[5207] - 1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 03 : Political Sociology

(2013 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) फुकोने राजकीय समाजशास्त्राला दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
ब) राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या लिहा आणि त्याचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) दलित राजकारणाची महत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) राज्यावरील मार्क्सच्या विचारांचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) हिंदुत्वाच्या राजकारणाच्या भारतीय राज्यावरील प्रभावाची चर्चा करा.
ब) सामाजिक चळवळींच्या महत्वाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) अधिसत्तेवरील ग्राम्सी यांचे विचार स्पष्ट करा.
ब) जागतिकीकरण झालेल्या जगात नागरी समाजाच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) अधिकाराची समाजशास्त्रीय व्याख्या
- ब) सामाजिक वर्जीततेची संकल्पना
- क) राजकारण आणि लिंगभाव
- ड) नवीन सामाजिक चळवळी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1143

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 1006

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 250 words. [10]

- a) Explain Developmental Indices of Maharashtra
- b) Discuss about Ambedkarite Movement

Q2) Answer any one of the following questions with in 250 words. [10]

- a) Explain samyukta Maharashtra Movement.
- b) Discuss on womens questions related to Education and widow Remarrige.

Q3) Answer any one of the following questions with in 250 words. [10]

- a) Discuss Development of Dalit and DBC Politics in Maharashtra.
- b) Explain about Girangaon and working class movement.

Q4) Answer any one of the following questions with in 250 words. [10]

- a) Discuss Issues of Displacement.
- b) Discuss about Non Brahamin movement.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following with in 100 words each.

[10]

- a) Rights in kolhapur state
- b) Formation of shivseha
- c) Farmers suicide
- d) Impact of satyashodak movement

Total No. of Questions : 5]

P1143

[5207] - 1006

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्राच्या विकासाचे निर्देशांक स्पष्ट करा.
ब) आंबेडकरवादी चळवळीची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [10]
अ) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ स्पष्ट करा.
ब) शिक्षण आणि विधवा पुनर्विवाह या स्त्री प्रश्नांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्रातील दलित व इतर मागासवर्गिय राजकारण यांच्या विकासाची चर्चा करा.
ब) गिरणगांव आणि कामगार चळवळ स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [10]
अ) विस्थापन या समस्येची चर्चा करा.
ब) ब्राह्मणेतर चळवळ याची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टीपा लिहा.

[10]

- अ) कोल्हापुर संस्थानचे हक्क
- ब) शिवसेनेची घडण
- क) शेतकऱ्यांची आत्महत्या
- ड) सत्यशोधक चळवळीचे परिणाम

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1144

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 2001

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

**SO - 03 : Introduction to Sociological theories
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Levi-Strauss 'contribution to structuralism with reference to the 'decentring' of the individual.
- b) Discuss Rad cliff Brown's perspective on structure.

Q2) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Discuss positivistic assumptions in Parson's Functional analysis.
- b) Discuss Merton's critique on functionalism.

Q3) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) Discuss Dahrendorf's views on power and authority.
- b) Critically evaluate C.W. Mill's contribution to conflict theory.

Q4) Answer any one of the following questions with in 250 words. **[10]**

- a) 'Everyday life is an intersubjectively shared social world'. Explain this statement with reference to phenomenological perspective.
- b) Discuss Goffman's contribution to ethnomethodology

P.T.O.

Q5) Write notes on any two in 100 words.

[10]

- a) Malinowski's functionalism
- b) Middle range theory
- c) Neo-functionalism
- d) Berger's concept of social reality

Total No. of Questions : 5]

P1144

[5207] - 2001

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO - 03 : Introduction to Sociological theories

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) व्यक्तीच्या 'विकेंद्रिततेचा' संदर्भ घेऊन लेव्ही स्ट्रॉस यांच्या संरचनावादावरील योगदानाची चर्चा करा.
ब) रॅडक्लिफ ब्राऊन यांच्या संरचनेवरील परिप्रेक्षाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) पार्सन्स यांच्या प्रकार्यवादी विश्लेषणातील प्रत्यक्षवादी गृहितत्वांची चर्चा करा.
ब) मर्टन यांच्या प्रकार्यवादावरील टीकेची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) अधिकार आणि सत्ता याविषयी डेव्हेनडार्फ यांच्या विचारांवर चर्चा करा.
ब) सी. डब्ल्यू. मिल्स यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) 'दैनंदिन जीवन हे आंतर व्यक्तिनिष्ठतेच्या पातळीवरती अनुभवलेले सामाजिक विश्व आहे'. प्रघटनावादी परिप्रेक्षाचा आधार घेऊन सदर विधान स्पष्ट करा.
ब) गॉफमन यांच्या लोकपद्धतीशास्त्रावरील योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) मॅलिनोवस्की यांचा प्रकार्यवाद
- ब) मध्यमस्तरीय सिद्धांत
- क) नव प्रकार्यवाद
- ड) बर्जर यांची सामाजिक वास्तवतेची संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1145

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 2002

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC - 04 : Methodology of Social Research

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) What is positivism? Elaborate on Comte's positivism.
- b) Discuss the ethics of Social Research.

Q2) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) Define Hermeneutics. Describe Gadamer's critique on positivism.
- b) Discuss the impact of postmodernism and post-structuralism on positivism.

Q3) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) Discuss structured interview as a strategy of quantitative research.
- b) State the prominent features of participatory Action Research.

Q4) Answer any one of the following in 250 words. **[10]**

- a) State the features of feminist empiricism.
- b) Discuss the characteristics of unstructured interview.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two in 100 words each.

[10]

- a) Content Analysis
- b) Objectives of Survey
- c) Quantitative Research
- d) Triangulation

Total No. of Questions : 5]

P1145

[5207] - 2002

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC - 04 : Methodology of Social Research

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) प्रत्यक्षवाद म्हणजे काय? कॉम्ट यांचा प्रत्यक्षवाद विशद करा.
ब) सामाजिक संशोधनातील नीतितत्वे यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) अर्थनिर्वाचनशास्त्राची (Hermeneutics) व्याख्या करा. गडामर यांच्या प्रत्यक्षवादावरील टीकेचे वर्णन करा.
ब) उत्तर आधुनिकतावाद व उत्तर संरचनावादाच्या प्रत्यवादावरील परिणामांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) संख्यात्मक संशोधनाची एक पद्धती म्हणून संरचित मूलाखतीची चर्चा करा.
ब) सहभागी कृती संशोधनाची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) स्त्रीवादी अनुभववादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) असंरचित मुलाखतीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) आशय विश्लेषण
- ब) सर्वेक्षणाची उद्दिष्ट्ये
- क) संख्यात्मक संशोधन
- ड) त्रिकोणीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1146

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 2003

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 05 : Sociology of Education

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain Talcott Parsons' contribution to sociology of education.
- b) Explain the impact of colonial education on educational system in India.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Evaluate John Holt's contribution to philosophy of education.
- b) Examine the alternative educational programmes in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Bourdieu's contribution to sociology of education.
- b) Discuss Mahatma Gandhi's contribution to education in India.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine Ivan Illich's views about philosophy of education.
- b) Examine various new educational policies in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. **[10]**

- a) Gramsci's concept of hegemony
- b) Dewey's views on education
- c) Nationalists and education
- d) Educational provisions for scheduled castes

Total No. of Questions : 5]

P1146

[5207] - 2003

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 05 : Sociology of Education

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील टॉलकॉट पार्सन्स यांचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) भारतीय शिक्षण पद्धतीवरील वसाहतवादी शिक्षणाचे परीणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील जॉन हॉल्ट यांचे योगदान विशद करा.
ब) भारतातील पर्यायी शैक्षणिक कार्यक्रमांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोदर्यू यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
ब) भारतातील शिक्षणातील महात्मा गांधीच्या योगदानावर चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) शिक्षणाच्या तत्वज्ञाना संबंधी इव्हान ईलिच यांच्या विचारांचे परीक्षण करा.
ब) भारतातील शिक्षणाच्या विविध नवीन धोरणांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) वर्चस्व किंवा अधिसत्ता ही ग्रामसीची संकल्पना
- ब) शिक्षणासंबंधी ड्यूई यांचे विचार
- क) राष्ट्रवादी आणि शिक्षण
- ड) अनुसुचित जातींसाठी शैक्षणिक तरतूदी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1147

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 2004

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 06 : Sociology of Media

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss how hegemonic ideology is constructed in the cinema.
- b) Describe the ethnography method in audience research.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine the portrayal of terrorism in transnational television.
- b) Elucidate the representation of nation in Bollywood cinema of post 1990s.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the method of semiotic analysis to study the text.
- b) Elaborate on the relationship between state and media.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the growth of the regional cinema.
- b) Write a note on the growth of satellite cinema.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following with in 100 words each.

[10]

- a) Media and modernity
- b) Digital divide
- c) Fundamentalism in Indian television
- d) Concept of diasporic cinema.

Total No. of Questions : 5]

P1147

[5207] - 2004
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional)
SO - 06 : Sociology of Media
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) चित्रपटांमधून अधिसत्तावादी विचारप्रणाली कशी घडविली जाते यावर चर्चा करा.
ब) प्रेक्षकांच्या संशोधनामधील लोकालेख पद्धतीचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) राष्ट्रातील दूरचित्रवाणीमधील दहशतवादाच्या चित्रीकरणाचे परीक्षण करा.
ब) 1990 नंतरच्या काळात बॉलीवुड चित्रपटामधून राष्ट्राचे सादरीकरण कसे होते ते विशद करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) संहितेचा अभ्यास करण्यामधील चिन्हमीमांसाशास्त्रीय विश्लेषणावर चर्चा करा.
ब) राज्यसंस्था आणि प्रसारमाध्यमे यामधील परस्पर संबंध विशद करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**
अ) प्रादेशिक चित्रपटांचा विकास स्पष्ट करा.
ब) उपग्रहीय चित्रपटांच्या विकासावर टीपा लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) प्रसारमाध्यमे आणि आधुनिकता
- ब) डीजिटल डिव्हाईड (Digital divide)
- क) भारतीय दूरचित्रवाणीमधील मूलतत्त्ववाद
- ड) डायस्पोरिक चित्रपटाची संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1148

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 2005

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 07 : Health and Society

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Elaborate the concepts of illness and sickness. Discuss various social causes of sickness.
- b) State the meaning of health and examine the labeling approach to health.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Evaluate the success and limitations of the National health policy of India.
- b) Examine the impact of globalization on the health sector in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate the conflict perspective on health and medicine.
- b) Comment on the contribution of NGOs in the health sector.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the concept of health insurance and comment on the importance of health insurance.
- b) Discuss the major issues and challenges in rural health.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following with in 100 words each.

[10]

- a) A note on social Epidemiology
- b) Addiction and health
- c) Gender and reproductive health
- d) Right to health

Total No. of Questions : 5]

P1148

[5207] - 2005
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional)
SO - 07 : Health and Society
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**
अ) आजार आणि आजारपणा ह्या संकल्पना विशद करून आजारपणाच्या विविध सामाजिक कारणांची चर्चा करा.
ब) आरोग्याचा अर्थ सांगून आरोग्याच्या वर्गीकरणात्मक (Labeling) दृष्टीकोनाचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**
अ) भारतीय राष्ट्रीय आरोग्य धोरणाच्या यशाचे व मर्यादांचे मूल्यमापन करा.
ब) भारतातील आरोग्य क्षेत्रावर जागतिकीकरणाच्या झालेल्या परिणामांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**
अ) आरोग्य आणि औषधांवरील संघर्षवादी दृष्टीकोनाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
ब) आरोग्य क्षेत्रातील स्वयंसेवी संस्थांच्या योगदानावर टिप्पणी करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**
अ) आरोग्यविम्याची संकल्पना स्पष्ट करून आरोग्य विम्याच्या महत्वावर टिप्पणी करा.
ब) ग्रामीण आरोग्याशी संबंधित महत्वाच्या मुद्द्यांची व आव्हानांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) सामाजिक संसर्गजन्यरोगशास्त्रावर टीप
- ब) व्यसनाधीनता आणि आरोग्य
- क) लिंगभाव आणि प्रजननाचे आरोग्य
- ड) आरोग्याचा हक्क

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1149

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 2006

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional)

**SO - 08 : Sociology of Labour
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the changing organization of work and discuss how it is moving 'beyond bureaucracy'.
- b) Discuss challenges faced by trade unions in India.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine the process of informalization of labour in India.
- b) Evaluate the issues related to human trafficking in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss changing conceptions of work and labour.
- b) Explain the nature of neo-liberal policies and discuss their impact on formal sector in India.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate various theoretical perspectives on informal sector.
- b) Discuss nature and causes of local and regional migration in India.

P.T.O.

Q5) Write Short notes on any two of the following with in 100 words each. **[10]**

- a) Knowledge Industry Labour
- b) Feminization of work.
- c) Problem of unemployment in India.
- d) Caste and labour.

Total No. of Questions : 5]

P1149

[5207] - 2006
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional)
SO - 08 : Sociology of Labour
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) कामाचे बदलते संघटन स्पष्ट करा आणि ते 'नोकरशाहीच्या पलीकडे' कसे चालले आहे याची चर्चा करा.
ब) भारतातील कामगार संघटनांपुढील आव्हानांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) भारतातील श्रमाच्या अनौपचारिकीकरणाच्या प्रक्रियेचे परीक्षण करा.
ब) भारतातील मानवी वाहतूकीशी संबंधित प्रश्नांचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) काम आणि श्रम यांच्या बदलत्या संकल्पनांची चर्चा करा.
ब) नवउदारमतवादी धोरणांचे स्वरूप स्पष्ट करा आणि भारतातील संघटित क्षेत्रावरील त्यांच्या परिणामांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) अनौपचारिक क्षेत्राच्या विविध सैद्धांतिक दृष्टिकोनांचे चिकित्सात्मक विश्लेषण करा.
ब) भारतातील स्थानिक आणि प्रादेशिक स्थलंतराच्या स्वरूप आणि कारणांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) माहिती उद्योगातील श्रम
- ब) कामाचे स्त्रीकरण
- क) भारतातील बेकारीची समस्या
- ड) जाती आणि श्रम

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1150

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 3001

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO - 05 : Application of Research Skills

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) How to formulate a research problem?
- b) Discuss the main issues in designing the research.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the types of Probability and Non probability sampling.
- b) State the significance of Graphic Presentation of data.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Write the steps in the analysis of qualitative data.
- b) Explain different steps involved in the Review of Literature.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Define bibliography. What are the rules in the preparation of bibliography?
- b) Explain different steps involved in report writing.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Interpretation of data
- b) Define representative sample
- c) Tests of Significance
- d) Significance of Standard Deviation

Total No. of Questions : 5]

P1150

[5207] - 3001

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO - 05 : Application of Research Skills

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) संशोधन विषयाचे सूत्रण कसे केले जाते?
ब) संशोधनाचा आराखडा तयार करण्यातील महत्वाचा मुद्द्यांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) नमुना निवडीच्या संभाकाता व गैरसंभासता प्रकारांची चर्चा करा.
ब) तथ्यांचे आलेखाद्वारे सादरीकरण करण्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) गुणात्मक तथ्यांच्या विश्लेषणातील अवस्था लिहा.
ब) संदर्भ साहित्याचा आढावा घेण्यातील विविध अवस्थांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) संदर्भसूची ची व्याख्या करा. संदर्भ सूची तयार करण्यातील विविध नियम कोणते?
ब) अहवाल लेखनातील विविध अवस्था स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनावर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) तथ्यांचे निर्वचन
- ब) प्रातिनिधीक नमुण्याची व्याख्या
- क) संयुक्तिकतेच्या चाचण्या
- ड) प्रमाणित विचलनाचे महत्त्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1151

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 3002

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

SC - 06 : Sociology of Development

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the conceptual evolution of development from economic growth to sustainable development.
- b) Elaborate modernization theory of development.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Schumacher's views on alternative development.
- b) Discuss agrarian crisis in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate the role of NGOs as a agent of development.
- b) Explain views of Samir Amin and Paul Baran on dependency theory.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Mahatma Gandhi's concept of sarvodaya with reference to his views on development.
- b) Explain difference between growth and development.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following with in 100 words each. **[10]**

- a) The role of World Trade Organization (WTO) in Neo-liberal development.
- b) Gender and development.
- c) Feminist approach to development.
- d) Development aid.

Total No. of Questions : 5]

P1151

[5207] - 3002
M.A. (Semester - III)
SOCIOLOGY
SC - 06 : Sociology of Development
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) आर्थिक वाढ ते शाश्वत विकास असे विकासाचे संकल्पनात्मक बदल स्पष्ट करा.
ब) विकासाचा आधुनिकीकरण सिद्धांत विशद करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) शूमाकर यांच्या पर्यायी विकासावरील विचारांची चर्चा करा.
ब) भारतातील शेती विषयक समस्यांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) विकासाचे माध्यम म्हणून बिगर शासकीय संस्थांच्या भूमिकेचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
ब) समीर अमीन व पॉल बरान यांचे परावलंबन सिद्धांताविषयीचे विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**
अ) महात्मा गांधी यांच्या सर्वोदय संकल्पनेची त्यांच्या विकासासंबंधीच्या विचारांचा संदर्भ घेवून चर्चा करा.
ब) वाढ आणि विकासातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) नव-उदारमतवादी विकासात जागतिक व्यापार संघटनेची भूमिका.
- ब) लिंगभाव आणि विकास.
- क) विकासाचा स्त्रीवादी दृष्टीकोन.
- ड) विकास निधी.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1152

[Total No. of Pages : 4

[5207]-3003

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

SO - 09 : Sociology of Gender
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures in the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss on major trends in feminist theory.
- b) Describe the impact of castism on Gender.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss on the division of labour.
- b) Explain the feminization of work.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss on emergence of women studies.
- b) Write an essay on women's education.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the issues of domestic violence and measures under taken by state to control it.
- b) Describe women's movement.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. [10]

- a) Gender and Patriarchy.
- b) Glass ceiling
- c) Girls drop out in school.
- d) Gender and Media.

Total No. of Questions : 5]

P1152

[5207]-3003

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

SO - 09 : Sociology of Gender

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) स्त्री सिध्दांताच्या प्रमुख प्रवाहांवर चर्चा करा.
- ब) लिंगभावावर जातीवादाचा परिणाम विशद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) श्रमविभाजनावर चर्चा करा.
- ब) श्रमाचे स्त्रीकरण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) स्त्री अभ्यासाचा उदय यावर चर्चा करा.
- ब) स्त्रियांच्या शिक्षणावर निबंध लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) कौटुंबिक हिंसाचाराचा प्रश्न आणि त्यावर नियंत्रण म्हणून शासनाने केलेले उपाय स्पष्ट करा.
- ब) स्त्रियांच्या चळवळीवर सविस्तर लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) लिंगभाव आणि पितृसत्ताक
- ब) काचेच छत
- क) मुलींची शाळेतील गळती
- ड) लिंगभाव आणि प्रसार माध्यमे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1153

[Total No. of Pages : 4

[5207]-3004

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

**SO - 10 : Sociology of Disaster and Disaster Management
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain sociological perspectives to disaster management. (with special reference to public sociology)
- b) Explain the types of industrial disasters and discuss its relief and rehabilitation programmes.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the role of post disaster management with reference to Earthquakes.
- b) State the role of civil society in disaster management.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain definition and nature of disaster.
- b) Critically evaluate the role of state in disaster management and administration.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) What is pre-disaster management? Discuss the need of disaster management in India.
- b) Explain the consequences of nuclear disasters.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each. **[10]**

- a) Impact of Famines.
- b) Causes of riots.
- c) Types of insurance.
- d) Disaster management Act. - 2005

Total No. of Questions : 5]

P1153

[5207]-3004

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

SO - 10 : Sociology of Disaster and Disaster Management

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) आपत्ती व्यवस्थापनाचा समाजशास्त्रीय दृष्टीकोन स्पष्ट करा. (जनवादी समाजशास्त्रीय संदर्भातून)
ब) औद्योगिक आपत्तीचे प्रकार स्पष्ट करून त्यावरील मदत आणि पुनर्वसन कार्यक्रमांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) भूकंपाच्या संदर्भात आपत्तीपश्चात व्यवस्थापनाच्या भूमिकेवर चर्चा करा.
ब) आपत्ती व्यवस्थापनात नागरी समाजाची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) आपत्तीची व्याख्या व स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) आपत्ती व्यवस्थापन आणि प्रशासनातील राज्याच्या भूमिकेचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) आपत्तीपूर्व व्यवस्थापन म्हणजे काय? भारतातील आपत्ती व्यवस्थापनाच्या गरजेची चर्चा करा.
ब) आण्विक आपत्तीचे परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) उपासमारीचे परिणाम
- ब) दंगलीची कारणे
- क) विम्याचे प्रकार
- ड) आपत्ती व्यवस्थापन कायदा - 2005

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1154

[Total No. of Pages : 4

[5207]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

**SO - 11 : Environment and Society
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) State the importance of studying the relationship between ecology and society.
- b) Explain global warming as environmental problem.

Q2) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Examine the post independence forest policies in India.
- b) Discuss the issue related to genetically modified (GM) food.

Q3) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Explain salient features of Gandhian approach to environment issues.
- b) Discuss the importance of environmental movements with reference to Narmada Bachao Andolan.

Q4) Answer any one of the following within 250 words. **[10]**

- a) Explain the consequences of green revolution on environment.
- b) Examine major environmental problems of urban areas.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes on the following in 100 words.

[10]

- a) Social ecology
- b) Privatization of water
- c) Appropriate technology
- d) Special Economic Zone (SEZ) and environment

Total No. of Questions : 5]

P1154

[5207]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 11 : Environment and Society

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) परिसरशास्त्र आणि समाज यांच्यातील संबंधाच्या अभ्यासाचे महत्व सांगा.

ब) पर्यावरणीय समस्या म्हणून जागतिक तापमानवाढ स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतातील स्वातंत्र्योत्तर वन धोरणांचे परीक्षण करा.

ब) जनुकीय पद्धतीने विकसित केलेल्या अन्नाच्या प्रश्नाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पर्यावरणीय प्रश्नांच्या गांधीवादी दृष्टीकोनाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) नर्मदा बचाव आंदोलनाचा संदर्भ घेऊन पर्यावरणीय चळवळीच्या महत्वाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) हरितक्रांतीचे पर्यावरणावरील परिणाम स्पष्ट करा.

ब) नागरी भागातील प्रमुख पर्यावरणीय समस्यांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) सामाजिक परिसरशास्त्र
- ब) पाण्याचे खाजगीकरण
- क) सुयोग्य तंत्रज्ञान
- ड) विशेष आर्थिक क्षेत्र आणि पर्यावरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1155

[Total No. of Pages : 4

[5207]-3006

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

**SO - 12 : Urban Sociology
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 250 words. **[10]**

- a) Discuss consumerism in the context of urban culture.
- b) Explain water crisis in the context of urban environment.

Q2) Answer any one of the following question within 250 words. **[10]**

- a) Elucidate the problem of migration in the cities.
- b) Examine the urban growth in India in the context of globalization

Q3) Answer any one of the following question within 250 words. **[10]**

- a) Explain the role of NGO's in urban governance.
- b) Examine Castelle and Harvey's contemporary theory in urban sociology.

Q4) Answer any one of the following question within 250 words. **[10]**

- a) Explain the issues of caste and class inequality in the context of urbanization in India.
- b) Explain the role of social movement in urban governance.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two in 100 words.

[10]

- a) Satellite cities
- b) Noise Pollution
- c) Rural - Urban Fringe
- d) Urbanism

Total No. of Questions : 5]

P1155

[5207]-3006
M.A. (Semester - III)
SOCIOLOGY
SO - 12 : Urban Sociology
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) नागरी संस्कृतीच्या संदर्भात उपभोक्तावादावर चर्चा करा.
ब) नागरी पर्यावरणाच्या संदर्भात पाणी समस्या स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) शहरांमधील स्थलांतराची समस्या विशद करा.
ब) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात भारतातील नगरवाढाचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) नागरी प्रशासना मध्ये बिगर शासकीय संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) नागरी समाजशास्त्रातील कॅसल व हार्वेच्या समकालीन सिध्दांताचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतातील नागरीकरणाच्या संदर्भात जात आणि वर्ग विषमतेचे परीक्षण करा.
ब) नागरी प्रशासनामध्ये सामाजिक चळवळींची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) उपग्रह शहरे
- ब) ध्वनी प्रदूषण
- क) ग्रामीण शहरी सीमा
- ड) नागरवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1156

[Total No. of Pages : 4

[5207]-4001

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the economic dimensions of globalization.
- b) Analyse the relation between globalization and development.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain history of globalization.
- b) Elaborate on the role of media in defining today's global world.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain challenges posed by environmental movement to globalization.
- b) Comment on the role of Bretton Woods system in structuring the global economy.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss issues involved in transnational migration.
- b) Discuss the impact of LPG on Indian society.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Cultural hybridization
- b) World Social Forum
- c) Global governance.
- d) Digital divide in global society

Total No. of Questions : 5]

P1156

[5207]-4001

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 07 : Sociology of Globalization

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) जागतिकीकरणाचे आर्थिक पैलू स्पष्ट करा.

ब) जागतिकीकरण आणि विकास यांच्यातील संबंधाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) जागतिकीकरणाचा इतिहास स्पष्ट करा.

ब) आजच्या वैश्विक जगातील महत्वाचा घटक म्हणून प्रसारमाध्यमांच्या भूमिकेचे विवेचन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पर्यावरणीय चळवळीने जागतिकीकरणाला दिलेली आव्हाने स्पष्ट करा.

ब) जागतिक अर्थव्यवस्थेचे निर्माण करण्यात ब्रेटनवूड्स व्यवस्थेने दिलेल्या योगदानावर लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) राष्ट्रातील स्थलांतराशी संबंधित मुद्द्यांची चर्चा करा.

ब) भारतीय समाजावर LPG च्या झालेल्या परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) सांस्कृतिक संकरण (hybridization)
- ब) विश्व सामाजिक मंच
- क) जागतिक शासन
- ड) जागतिक समाजातील डिजिटल विभाजन (Digital Divide)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1157

[Total No. of Pages : 4

[5207]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY

**SC - 08 : Contemporary Social Theories
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss Gouldner's views on critique of positivism.
- b) Explain Foucault's contribution to post-structuralism.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss contribution of Frankfurt school to Neo-Marxism.
- b) Write Derrida's contribution to post-structuralism.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate Anthony Giddens's theory of structuration.
- b) Discuss current crisis of sociology.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain Althusser's theory of ideology.
- b) Discuss Baudrillard's contribution to post-modernism.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. [10]

- a) Hegemony (Gramsci)
- b) Foucault's views about sexuality.
- c) Lyotard's contribution to post-modernism.
- d) Bourdieu's concept of 'habitus' and 'field'.

Total No. of Questions : 5]

P1157

[5207]-4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SC - 08 : Contemporary Social Theories

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) गोल्डनर यांचे प्रत्यक्षवादाच्या टीकेवरील विचार स्पष्ट करा.
ब) फूको यांचे उत्तर-संरचनावादाला असलेले योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) फ्रँकफर्ट संप्रदायाच्या नव-मार्क्सवादातील योगदानाची चर्चा करा.
ब) डेरिडा यांचे उत्तर-संरचनावादाला असलेले योगदान लिहा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) अँथनी गिडन्स यांच्या संरचनात्मकतेच्या सिध्दांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
ब) समाजशास्त्रातील सद्यस्थितीतील उद्दिष्टांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) अल्थुझर यांचा विचार प्रणालीचा सिध्दान्त स्पष्ट करा.
ब) बॉडीलार्ड यांच्या उत्तर-आधुनिकता वादाला असलेल्या योगदानावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

अ) अधिसत्ता (ग्रामसी)

ब) लैंगिकतेविषयी फूको यांचे विचार

क) ल्योटाई (Lyotard) यांचे उत्तर-आधुनिक वादाला योगदान

ड) बोद्यू यांची सवयी व क्षेत्र ही संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1158

[Total No. of Pages : 4

[5207]-4003

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

**SO - 13 : Sociology of Social Work
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the empowerment approach of social work.
- b) Take a review of practice methods of social work by underlying the philosophy that integrates them.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Describe the steps of report writing of field visit.
- b) Describe the concept of social exclusion with reference to social work.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss social work in the context of community health.
- b) Explain importance of social work for youth.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine the role of social work in corporate social responsibility.
- b) Discuss community organization method of social work.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each.

[10]

- a) Social security
- b) Human Rights
- c) Right based approach
- d) Correctional work

Total No. of Questions : 5]

P1158

[5207]-4003

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 13 : Sociology of Social Work

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) समाजकार्याचा सबलीकरण दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

ब) समाजकार्याच्या प्रात्यक्षिक पध्दतींना एकत्रित जोडणारे तत्वज्ञान सांगून या पध्दतींचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) क्षेत्र भेटी वरील अहवाल लेखनाच्या पायऱ्या विशद करा.

ब) समाजकार्याच्या संदर्भात सामाजिक वर्जितता या संकल्पनेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सामुदायिक आरोग्याच्या संदर्भात समाजकार्याची चर्चा करा.

ब) समाजकार्याचे युवकांसाठी असलेले महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी संबंधी समाजकार्याच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.

ब) समाजकार्याच्या समुदाय पध्दतीची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

अ) सामाजिक सुरक्षितता

ब) मानवी हक्क

क) हक्काधारीत दृष्टीकोन

ड) सुधारणात्मक कार्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1159

[Total No. of Pages : 4

[5207]-4004

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

**SO - 14 : Human Rights & Social Justice
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Evaluate constitutional rights of Dalits.
- b) Write an essay on environmental rights.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Discuss the forms and characteristics of social justice.
- b) Ellucidate classical theory of human rights.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the relevance of Human Rights in globalised society.
- b) Discuss the role of social movements in delivering human rights.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Examine the educational rights of children in India.
- b) Discuss features of Universal Declaration of Human Rights.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. [10]

- a) Prisoner's Rights.
- b) Tribes and social justice
- c) Role of Civil society organizations and Human Rights.
- d) Constitutional rights of minorities.

Total No. of Questions : 5]

P1159

[5207]-4004

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 14 : Human Rights & Social Justice

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) दलितांच्या घटनात्मक अधिकारांचे मूल्यमापन करा.
ब) पर्यावरणीय अधिकारांवर निबंध लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) सामाजिक न्यायाचे प्रकार आणि वैशिष्ट्ये यांची चर्चा करा.
ब) मानवी हक्काचा अभिजात सिध्दांत विशद करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) वैश्विक समाजामध्ये मानवी हक्काचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) मानवी हक्क मिळवून देण्यामध्ये सामाजिक चळवळीच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) भारतातील मुलांच्या शिक्षणाच्या हक्काचे परीक्षण करा.
ब) मानवी हक्काच्या जागतिक जाहिरनाम्याच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) कैद्यांचे अधिकार
- ब) सामाजिक न्याय आणि आदिवासी
- क) मानवी हक्क आणि नागरी संघटनांची भूमिका
- ड) अल्पसंख्याकांचे घटनात्मक अधिकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1160

[Total No. of Pages : 4

[5207]-4005

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 15 : Ethnicity in India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Elucidate structural - functional perspective on ethnicity.
- b) Discuss the emergence of Nationalism in the west.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain subnationalist movement as a threat to nation building.
- b) Discuss 'many voices of nation' in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Critically evaluate representation of ethnic communities in T.V. serials.
- b) Discuss the relationship between caste and ethnicity.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Explain the issues involved in multicultural society.
- b) Elaborate on language politics in India and its implications for nation building.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes within 100 words each.

[10]

- a) Concept of secularism.
- b) Features of nation
- c) Jharkhand Mukti Morcha
- d) Features of ethnicity by C. Greetz.

Total No. of Questions : 5]

P1160

[5207]-4005

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 15 : Ethnicity in India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) वांशिकतेवरील संरचनात्मक कार्यवादी दृष्टीकोन विशद करा.
ब) पाश्चिमात्य देशांमधील राष्ट्रवादाच्या उदयावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) राष्ट्राच्या बांधणीमध्ये उपराष्ट्रवादी चळवळी कशा अडथळा बनतात ते स्पष्ट करा.
ब) भारतातील राष्ट्रांचे अनेक आवाज यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) दूरचित्रवाणी मालिका मधील वांशिक सादरीकरणाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
ब) जात आणि वांशिकता यामधील परस्पर संबंधावर चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बहुसांस्कृतिक समाजामधील विविध मुद्दे स्पष्ट करा.
ब) भारतातील भाषिक राजकारण विशद करून त्याचा राष्ट्रबांधणीवर कसा परिणाम होते ते सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) धर्मनिरपेक्षतेची संकल्पना
- ब) राष्ट्रची वैशिष्ट्ये
- क) झारखंड मुक्ती मोर्चा
- ड) सी. ग्रीटर्स यांची वांशिकतेची वैशिष्ट्ये

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1161

[Total No. of Pages : 4

[5207]-4006

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

**SO - 16 : Sociology of Crime
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) What is modern conception of crime? How is it different than the earlier 'Demonological' idea of crime?
- b) Discuss in detail the classification of crime.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) Evaluate Sutherland's theory of crime.
- b) Evaluate the victimological perspective to crime.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) "Violence against women is still a big issue in India". Discuss
- b) What is terrorism? State the prominent features of terrorism.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words. **[10]**

- a) State the meaning and significance of correction.
- b) What is punishment? State the types of punishment.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each. **[10]**

- a) Alternative imprisonment.
- b) Significance of correction.
- c) Five characteristics of cyber crime.
- d) Classical perspective to crime.

Total No. of Questions : 5]

P1161

[5207]-4006

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 16 : Sociology of Crime

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) गुन्ह्याची आधुनिक संकल्पना काय आहे? ती गुन्ह्याच्या आधीच्या पिशाच्यवादी कल्पनेपेक्षा कशी वेगळी आहे?

ब) गुन्ह्याच्या वर्गीकरणावर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सदरलँड यांच्या गुन्ह्यावरील सिध्दांताचे मूल्यमापन करा.

ब) गुन्ह्याच्या बळीशास्त्रीय दृष्टीकोनाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) स्त्रियांवरील हिंसाचार हा अजूनही भारतातील एक मुख्य प्रश्न/मुद्दा आहे. चर्चा करा.

ब) दहशतवाद म्हणजे काय? दहशतवादाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सुधारणांचा (correction) अर्थ आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) शिक्षा म्हणजे काय? शिक्षेच्या प्रकारांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) पर्यायी तुरुंगवास
- ब) सुधारणांचे महत्त्व
- क) संगणकीय गुन्ह्याची पाच वैशिष्ट्ये
- ड) गुन्ह्याचा अभिजात दृष्टीकोन

